

Verzuilde systemen in Friesland doorbreken

Concurrentie- strijd om het schaarse kind

Wat kun je in een krimpgebied doen om de voorzieningen voor kinderen op een hoog niveau te houden? Veel energie gaat zitten in concurrentie. Dat was een doorn in het oog van een aantal directeuren en medewerkers van onderwijs, zorg en kinderopvang. Dat kan anders, vonden zij. Zij begonnen met hulp van PACT voor Kindcentra (regio Noord-Nederland) de Club van aanjagers.

🔥 Astrid van de Weijenberg   📷 Fotolia

De krimp in Friesland heeft grote consequenties voor onderwijs en kinderopvang. Veel meer dan in het verleden is er een concurrentiestrijd om het schaarse kind. Het is in veel dorpen niet eens meer de vraag of de protestante en openbare school nog naast elkaar kunnen bestaan, maar of de laatste school in het dorp open kan blijven. En ook of dat wel goed is voor kinderen, als die open blijft. In onderwijs, kinderopvang en jeugdzorg maken ze zich zorgen over de verschraling die dat met zich meebrengt. En ook ouders maken zich zorgen. PACT-ambassadeur Miek Hehenkamp maakte het mee dat een heel dorp in rep en roer was, omdat de enig overgebleven school gesloten dreigde te worden. Maar een moeder sprak haar aan en wilde niets liever dan dat. Haar dochter was het enige meisje in de groep 6, 7 en 8, maar ze durfde haar niet naar

een andere school te laten gaan uit angst voor represailles uit het dorp. Ook leerkrachten hebben moeite met de verschraling, bijvoorbeeld als ze aan kinderen van groep 1, 2, 3 en 4 moeten voorlezen. Hoe kies je een aansprekend voorleesboek voor deze uiteenlopende leeftijden? In de strijd om het bestaan gaan scholen soms zelf maar de peuteropvang verzorgen. Om er vervolgens achter te komen dat dat toch echt een andere tak van sport is, waarvoor ze niet de juiste mensen in huis hebben.

Friskijkers

Een aantal mensen zag deze ontwikkeling met lede ogen aan. Miek Hehenkamp bracht ze bij elkaar. Friskijkers noemt ze hen ook wel. Het werd de Club van aanjagers, bestaande uit zo'n twaalf mensen uit onderwijs, kinderopvang, gemeenten, beroepsopleidingen welzijn en uit de jeugdzorg. Zij komen maandelijks bij elkaar en onderzoeken hoe ze er met elkaar voor kunnen zorgen dat in Friesland goede voorzieningen blijven voor kinderen van nul tot twaalf jaar, liefst

nog tot veertien jaar, maar wel met speciale aandacht voor het jonge kind. Daarvoor is het nodig dat de concurrentiestrijd wordt losgelaten en dat er nauwere samenwerking tussen alle partijen ontstaat. 'We gaan het gewoon doen', zegt Hehenkamp. 'Beginnen met pilots, goede voorbeelden, die werken als een olievlek. De club is niet zo groot en we missen ook nog wel partijen, zoals ouders, maar we willen er ook geen Poolse landdag van maken. Dus houden we het nu nog beperkt. Maar we zijn open en transparant en zullen alles delen. Zo kan iedereen die dat wil betrokken zijn.'

Bouwstenen

Omdat het natuurlijk niet overal slecht gaat in Friesland heeft men eerst in kaart gebracht wat en waar het wel goed gaat. Wat zijn de bouwstenen daarvan? Wat maakt dat het er goed gaat? Hehenkamp: 'Dat kan een goede beleidsambtenaar bij de gemeente zijn die bereid is om buiten de kaders te gaan. Het kan een directeur zijn die verder durft te kijken dan alleen onderwijs en andere expertise op waarde weet te schatten. Een directeur die verbinding zoekt vanuit oprechte betrokkenheid en niet alleen als verplichting. Of een school die kinderen ruimte geeft en mooie projecten doet waarbij ouders intensief betrokken worden. Waar het eigenlijk op neerkomt, is dat we zoeken naar de juiste personen en zoveel mogelijk bouwstenen in een combinatie. We zoeken dus ook naar manieren om die goede voorbeelden onder de aandacht te brengen.'

Inclusie

Op een plek waar veel van die bouwstenen aanwezig zijn, is de kans van slagen van een aansprekende pilot het grootst. Het gaat de Club van aanjagers om samenwerking tussen onderwijs, opvang en zorg voor elkaar te krijgen en niet zozeer om een IKC neer te zetten. De term IKC zegt niets. Het gaat ze om een brede leer-leefomgeving, waar inclusie gewoon is en waar interdisciplinair wordt samengewerkt. Een goed voorbeeld van wat er al is, vindt Hehenkamp de PACT-proeftuin die zij zelf begeleidt in Friesland. Op een IKC in een achterstandswijk zijn twee orthopedagogisch medewerkers toegevoegd aan het onderwijsteam. Zij ondersteunen leerkrachten, maar ook leerlingen en hun ouders, als het gaat om gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling. De twee pijlers van PACT – interdisciplinair samenwerken en inclusief werken – kunnen hierdoor gerealiseerd worden. Deze samenwerking wordt gefinancierd door de gemeente, voor een periode van drie jaar. Hehenkamp: 'Je ziet hier dus een ambtenaar met lef en vernieuwingsbereidheid, en een wethouder die zich er hard voor maakt. Ook in deze gemeente is er niet een overschot aan geld in de jeugdzorg, maar een tekort; net als overal in Nederland. Toch durven zij het aan om als experiment financiële middelen aan de voorkant in te zetten, in de verwachting dat het straks geld oplevert. Want het gaat natuurlijk niet in de eerste plaats om geld, maar om het goed gedijen van alle kinde- >

ren en het aanbieden van collectieve arrangementen daar waar het nodig is.'

Droom

Dat is waar de Club van aanjagers van droomt. Waar droom je van, was namelijk de tweede vraag die aan de deelnemers in een van de eerste sessies werd gesteld, naast het noemen van goede voorbeelden. We willen voor alle kinderen ontwikkelkansen waarmaken, zeiden zij. Mijn droom is dat er geen jeugdhulp meer bestaat, zei iemand, maar dat jeugdhulp een vaste plek in een voorziening heeft. Want veel van de specialistische zorg die jeugdhulp biedt, is goed voor alle kinderen. Heel concreet is het allemaal nog niet. Klein beginnen is het uitgangspunt en van daaruit doorontwikkelen. Beginnen kan op een school, maar ook in de kinderopvang. En de blik moet niet gericht zijn op de korte, maar op de lange termijn.

Hobbels

Klein beginnen want er komen nog genoeg hobbels, is de verwachting. Hebben mensen genoeg lef om zich niet te laten weerhouden door wet- en regelgeving? Dat ziet Hehenkamp als zo'n hobbel. Laten we ons daar niet door afschrikken? Hebben we voldoende argumenten om anderen te inspireren? Vandaar dat de Club ook fungeert als klank-

Hebben mensen genoeg lef om zich niet te laten weerhouden door wet- en regelgeving?

bordgroep. Daar kunnen die hobbels met elkaar gedeeld worden en oplossingen gezocht worden voor belemmeringen. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de PACT-kopgroepen jeugdhulp, onderwijs en wethouders. Zij hebben allemaal hun netwerk, ook in Friesland, zijn makkelijk benaderbaar en kunnen een rol spelen bij het doorbreken van verzuilde systemen. Een mooi voorbeeld daarvan, vindt Hehenkamp, is het samenwerken van OPO Furore en PCBO Smallerland. Besturen hebben daar de handen ineengeslagen. Christelijk onderwijs blijft christelijk onderwijs en openbaar onderwijs blijft openbaar onderwijs, maar veel meer dan voorheen wordt inhoudelijk samengewerkt. De Club van aanjagers heeft veel potentie, vindt Hehenkamp. 'Er zit een enorme gedrevenheid in deze mensen. Dat komt door het besef van urgentie dat iedereen voelt. Het kan zoveel beter. Er is zoveel wat we onbenut laten.' <

Wat zie jij?

1 op de 30 kinderen groeit onveilig op.

In de kinderopvang zie je kinderen dagelijks. Daarom kun juist jij signalen oppikken dat het niet goed gaat en waar mogelijk steun geven. Maar wat kun je doen?

Augeo Foundation wil dat alle kinderen veilig opgroeien. Daarom ondersteunen we professionals in hun aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Met onze online cursussen leer je signalen van kindermishandeling herkennen en wat je met zorgen kunt doen. Meer weten?

Kijk op: www.augeo.nl/watziejij

AUGEO FOUNDATION

